

ARTYKUŁY

Charakter prawny postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego

DOI: 10.53024/5.2.54.2024

PATRYK BIALIC*

STRESZCZENIE

Artykuł dotyczy problematyki charakteru prawnego postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego. Z punktu widzenia obecnych aberracji obejmujących kwestionowanie jego skutku jawi się jako materia o istotnym znaczeniu zarówno dla przedstawicieli nauki, jak i praktyków prawa. Uregulowanie zawarte w art. 179 Konstytucji¹ wyraża istotę postanowienia Prezydenta, w którym ustanowiony został nominacyjny system powoływania sędziów przez wymieniony organ egzekutywy, stanowiący jego niepodważalne uprawnienie osobiste. Autor niniejszego artykułu ogniskuje uwagę na konstytucyjnych kompetencjach Prezydenta względem władzy sądowniczej, a przede wszystkim na prerogatywie powoływania sędziów, która jest podstawą wydania aktu powołania. Charakteryzując rzeczony akt urzędowy przedstawiony został jego zakres, istota, znaczenie ustrojowe oraz skutki, które wywołuje. Ocena autora pozwala postawić tezę, iż charakter prawny postanowienia Prezydenta o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego przesądza o tym, że jest ono skuteczne niezależnie od tego z jakimi ewentualnymi uchybieniami przebiegała procedura nominacyjna i nie podlega zmianie, kontroli czy weryfikacji.

Słowa kluczowe: powołanie na urząd sędziego; prerogatywa; postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego; nominacja sędziowska; akt urzędowy Prezydenta RP

* Patryk Bialic – absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego, asystent sędziego Izby Karnej Sądu Najwyższego, ORCID: 0009-0005-6661-6865 .

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.).

1. OBECNE UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-POLITYCZNE

Ostatnie lata niewątpliwie stanowią okres próby dla szeroko rozumianego autorytetu wymiaru sprawiedliwości. Liczne spory polityczne i ataki medialne niespiesznie, lecz konsekwentnie nadwątlają wizerunek sądów oraz sprawujących w nich swoje urzędy sędziów, czego odzwierciedleniem jest ocena opinii publicznej dotycząca zmian w sądownictwie. Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej wykazuje, że zmiany w sądownictwie popiera niespełna co trzeci Polak, a równie liczny jest odsetek ich zdeklarowanych przeciwników². Wysoce angażują one uwagę i emocje społeczne, powodując, że trudno w tym gronie wyróżnić osoby lub instytucje, które cieszą się powszechnym zaufaniem społecznym. Niemniej, najbardziej niepokojący jest fakt, że ostrze powyższego sporu godzi także w samo wnętrze środowiska sędziowskiego³, dzieląc je w znaczący sposób, co z pewnością nie sprzyja budowaniu zaufania i autorytetu wymiaru sprawiedliwości, w tym osób pełniących urzędy sędziów. Dlatego też, tak ważne i konieczne jest zaangażowanie przedstawicieli nauki, którzy poprzez ukazanie obowiązujących regulacji i wynikających z nich następstw prawnych wypracują obiektywny pogląd, który z pewnością przyczyni się do wyciszenia niepotrzebnych emocji i ustabilizowania sytuacji, a tym samym wzmocnienia autorytetu instytucji wymiaru sprawiedliwości. Jedną z dróg do osiągnięcia tego celu jest przybliżenie charakteru prawnego postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego.

2. UWAGI WPROWADZAJĄCE

W przedmiocie organizacji oraz realizacji władzy państwowej Konstytucja przyjęła zasadę podziału władzy, która w przeszłości była już kilkakrotnie w Polsce stosowana. Art. 10 ust. 1 i 2 ustawy zasadniczej podkreśla, że ustroj polityczny państwa został oparty na podziale i zrównoważeniu władz⁴, w którego zakresie Konstytucja wyróżnia władzę ustawodawczą (sprawowaną przez Sejm i Senat), władzę wykonawczą (sprawowaną przez Prezydenta RP i Radę Ministrów) oraz władzę sądowniczą (sprawowaną przez sądy i trybunały)⁵, co stanowi jeden z fundamentów demokratycznego państwa prawnego⁶. Skoncentrowania uwagi wymaga pozycja ustrojowa Prezydenta RP w kontekście władzy sądowniczej, albowiem

² Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej nr 22/2020 „Polacy o zmianach w sądownictwie” (źródło: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_022_20.PDF), s. 11.

³ Zob. uchwałę składu trzech połączonych Izb SN z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNKW nr 2/2020, poz. 7) oraz m.in. postanowienie SN z 9.06.2022 r., II KO 53/22, LEX nr 3398805; postanowienie SN z 28.10.2022 r., II KK 375/22, LEX nr 3546246.

⁴ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 23-24.

⁵ J. Oniszczyk, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego na początku XXI w.*, Kraków 2004, s. 293.

⁶ Tak TK w wyroku z 11.01.2000 r., K 7/99, OTK ZU 2000, nr 1, poz. 2.

jedynie jemu Konstytucja przyznała kompetencję do powoływania sędziów. Fundament tej ustrojowej pozycji Prezydenta RP wynika z art. 179 Konstytucji, zgodnie z którym sędziowie są powoływani przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa na czas nieoznaczony. Charakter powołania, przez wzgląd na art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, należy określać mianem prezydenckiej prerogatywy (taki pogląd jest jednolicie wyrażony w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Sądu Najwyższego)⁷.

Oczyszczając przedpole do dalszych rozważań, należy dostrzec jak szerokie i niezbywalne uprawnienia ustawa zasadnicza przyznaje głowie państwa w odniesieniu do władzy sądowniczej, albowiem Prezydent RP: powołuje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego (*vide* art. 183 ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 20 Konstytucji); powołuje prezesów Sądu Najwyższego (*vide* art. 144 ust. 3 pkt 23 Konstytucji); powołuje Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego (*vide* art. 185 Konstytucji w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 22 Konstytucji); powołuje wiceprezesów Naczelnego Sądu Administracyjnego (*vide* art. 144 ust. 3 pkt 23 Konstytucji); powołuje Prezesa i Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego (*vide* art. 194 ust. 2 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 21 Konstytucji); powołuje jedną osobę na członka Krajowej Rady Sądownictwa⁸ (*vide* art. 187 ust. 1 pkt 1 Konstytucji); może wystąpić z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności aktu normatywnego z Konstytucją RP (*vide* art. 191 ust. pkt 1 Konstytucji); może wystąpić z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa (*vide* art. 192 Konstytucji); może złożyć do Marszałka Sejmu wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu względem osób zajmujących najwyższe stanowiska państwowe (*vide* art. 144 ust. 1 pkt 13 Konstytucji oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o Trybunale

⁷ Tak m.in.: postanowienie TK z 23.06.2008 r., Kpt 1/08, OTK ZU 2008/A, nr 5, poz. 97; wyroki TK z: 5.06.2012 r.; K 18/09, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 63; 7.10.2021 r., K 3/21, OTK ZU 2022/A, poz. 65; 23.01.2022 r., P 10/19, OTK ZU 2022/A, poz. 14; 10.03.2022 r., K 7/21, OTK ZU 2022/A, poz. 24; postanowienia NSA z: 9.10.2012 r., I OSK 1872/12, LEX nr 1269627; 16.10.2012 r., I OSK 1885/12, LEX nr 1264630; 20.03.2013 r., I OSK 3129/12, LEX nr 1601658; 7.12.2017 r., I OSK 857/17, LEX nr 2441401; 27.01.2020 r., I OSK 1917/18, LEX nr 2774848; 28.01.2020 r., I OSK 1889/18, LEX nr 2774914; 27.02.2023 r., II GSK 1884/22, LEX nr 3516621; 27.02.2023 r., II GSK 1463/22, LEX nr 3522227; wyroki SN z: 10.06.2009 r., III KRS 9/08, OSNP 2011, nr 7-8, poz. 114; 1.07.2019 r., I NO 70/19, LEX nr 2688321; postanowienia SN z: 27.10.2020 r., I NWW 55/20, LEX nr 3070423; 27.10.2022 r., I CSK 1948/22, LEX nr 3518066.

⁸ Wypada nadmienić, że Prezydent nie dysponuje żadnymi innymi środkami pozwalającymi mu wywierać jakikolwiek wpływ na pracę tego organu.

Stanu⁹); może stosować prawo łaski¹⁰ (*vide* art. 139 Konstytucji), a także powołu-
je sędziów na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony (*vide*
art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji).

Jak wskazano Prezydentowi przyznane są pewne niezbywalne kompetencje
w odniesieniu do władzy sądowniczej, dla których punktem wyjścia są zręby
ustrojowe zawarte w ustawie zasadniczej. Prezydent, jako organ państwa znajdu-
jący się poza administracją rządową, posiada kompetencje, przez które realizuje
zadania przypisane mu ustawowo. Zauważyć należy, że ma realną władzę, którą
niejednokrotnie wypełnia w sposób dyskrecyjny (samodzielny, bez koniecz-
ności zatwierdzenia swoich decyzji przez Prezesa Rady Ministrów)¹¹. Konstytu-
cja w art. 144 ust. 1 stanowi, że Prezydent korzystając ze swoich konstytucyjnych
i ustawowych kompetencji wydaje akty urzędowe. Z kontekstu rzeczono-
go przepisu wynika, że termin „akt urzędowy” jest określeniem zbiorczym jego wszyst-
kich decyzji i działań urzędowych¹². Akty urzędowe Prezydenta można podzie-
lić na akty o charakterze prawotwórczym: rozporządzenia z mocą ustawy (*vide*
art. 142, art. 234 Konstytucji), rozporządzenia (*vide* art. 92, art. 142 Konstytucji),
zarządzenia (*vide* art. 93, art. 142 Konstytucji) oraz akty nieposiadające charak-
teru prawotwórczego, tj. postanowienia (*vide* art. 142 Konstytucji). W praktyce
Prezydent realizuje swoje kompetencje podejmując czynności urzędowe obejmu-
jące nie tylko „akty urzędowe”, gdyż w rzeczywistości dokonuje innych czynności
faktycznych w postaci przemówień, rozmów dyplomatycznych itp.¹³ Co do zasa-
dy, większość działań podejmowanych przez Prezydenta wymaga kontrasygnaty
Prezesa Rady Ministrów, czyli swoistego zatwierdzenia przez premiera działań
przez niego podejmowanych. W ten sposób czynności podjęte przez Prezydenta
stają się aktami władzy rządowej, a Prezes Rady Ministrów przejmuje na siebie
odpowiedzialność polityczną za kontrasygnowany akt¹⁴. W tym miejscu warto
poczynić uwagę, że Prezydent nie ponosi odpowiedzialności politycznej, a podle-
ga jedynie odpowiedzialności za delikt konstytucyjny i odpowiedzialności karnej
za przestępstwo¹⁵. Art. 144 ust. 2 Konstytucji przyjmuje zasadę powszechności

⁹ Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz.U. z 2022 r. poz. 762).

¹⁰ Prawa łaski nie stosuje się do osób skazanych przez Trybunał Stanu. Czynnąc uwagę natury dydaktycznej wskazać należy, że akt łaski stanowi całkowite lub częściowe darowanie skazanemu skutków kary orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, a co istotne nie stanowi on uchylenia wyroku ani uniewinnienia skazanego, lecz jak zaznaczono odnosi się wyłącznie do skutków kary. Akt łaski może zostać zastosowany jedynie po uprawomocnieniu się wyroku skazującego – zob. W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Kraków 1998, s. 142 oraz E. Sokalska, *Prawny charakter kompetencji Prezydenta RP w sferze władzy sądowniczej*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2010, nr 83, s. 161.

¹¹ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Kraków 1998, s. 130.

¹² H. Zięba-Zalucka, *Władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2002, s. 127-131.

¹³ K. Wojtyczek, *Prezydent Rzeczypospolitej*, [w:] *Prawo konstytucyjne RP*, P. Sarnecki (red.), Warszawa 2008, s. 370.

¹⁴ E. Sokalska, *op. cit.*, s. 155.

¹⁵ H. Zięba-Zalucka, *op. cit.*, s. 112.

kontrasygnaty, dlatego też każdy akt urzędowy, również taki, którego podejmowanie przez Prezydenta nie wynika z Konstytucji a z ustawy, podlega kontrasygnacie, chyba że został wymieniony w art. 144 ust. 3, jako ten, którego kontrasygnata nie dotyczy¹⁶. Tym samym przejść należy do omówienia kompetencji osobistych Prezydenta RP, zwolnionych z kontrasygnaty, określanych mianem „prerogatyw”, a których zamknięty katalog został przedstawiony w art. 144 ust. 3 Konstytucji. Prerogatywy Prezydenta to uprawnienie do podejmowania aktów urzędowych, bez obowiązku „zatwierdzania” ich przez Prezesa Rady Ministrów. Konstytucja w przywołanym art. 144 ust. 3 enumeratywnie wyodrębnia zakres prerogatyw obejmujący aż 30 aktów urzędowych (w tym m.in. powoływanie sędziów, stosowanie prawa łaski, powoływanie: Pierwszego Prezesa SN, Prezesa i Wiceprezesa TK, Prezesa NSA, prezesów SN oraz wiceprezesów NSA). Liczba aktów urzędowych mających charakter kompetencji osobistych jest dość liczna i bynajmniej nie stanowi aktów o naturze czysto formalnej, co czyniłoby z prerogatyw osobiste kompetencje jedynie o charakterze iluzorycznym. Wyposażenie Prezydenta przez ustawę zasadniczą w tak wiele prerogatyw, jakby nie patrząc o istotnym znaczeniu dla państwa, pozwala mu podejmować akty urzędowe niezależnie od innych władz, tym samym w niektórych wypadkach wbrew polityce rządu.

Kompetencja Prezydenta RP obejmująca powoływanie sędziów ma swoje źródło w jego pozycji ustrojowej – jako najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej (*vide* art. 126 ust. 1 Konstytucji)¹⁷. Analiza treści rozdziału V Konstytucji, w którym została określona pozycja ustrojowa, miejsce w systemie politycznym oraz kompetencje Prezydenta RP prowadzi do wniosku, że twórcy ustawy zasadniczej nie zamierzali włączać Prezydenta RP w „grę polityczną”, a jego urząd został potraktowany bardziej jako arbiter czuwający nad równoważeniem władz, sprawnym funkcjonowaniem władzy państwowej i ciągłością państwa¹⁸. Zadania postawione przed Prezydentem RP jako czynnikami gwarantującym ciągłość władzy państwowej wiążą się z jego uprawnieniami dotyczącymi obsady rozmaitych stanowisk w organach władzy państwowej, w tym powoływania sędziów¹⁹. Sama Konstytucja RP nie przewiduje możliwości uregulowania w innym akcie prawnym przebiegu postępowania nominacyjnego, co dodatkowo wzmacnia autonomię i samodzielność

¹⁶ *Ibidem*, s. 133.

¹⁷ Tak m.in.: postanowienie TK z 20.05.2009 r., Kpt 2/08, OTK ZU 2009, nr 5, poz. 78; postanowienie NSA z 16.10.2012 r., I OSK 1870/12, LEX nr 1325006; postanowienie NSA z 16.10.2012 r., I OSK 1888/12, LEX nr 1325011; M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Komentarz*, t. II, Warszawa 2016, s. 563-564; P. Tuleja (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 372-373; W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 163-164.

¹⁸ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2007, s. 129.

¹⁹ P. Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2008, s. 277-279.

decyzyjną Prezydenta RP w tym zakresie²⁰. Ukształtowanie mechanizmu powoływania przez niego sędziów, realizowane w ramach jego osobistego uprawnienia, jest konstytucyjnie wyłączone, a nawet przeciwstawione sferze działania administracji rządowej²¹, potęgując tym samym znaczenie niezawisłości sędziowskiej. Uwagę przy tym skupia szeroki zakres owej kompetencji Prezydenta RP, gdyż mieszczą się w niej urzędy sędziowskie we wszystkich rodzajach sądów²². Tym samym uzasadnionym jawi się wniosek, że tworzy on skład kadrowy wymiaru sprawiedliwości, albowiem powołuje sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych oraz sądów wojskowych (*vide* art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji w zw. z art. 29 § 1 ustawy o SN²³, art. 55 § 1 p.u.s.p.²⁴, art. 5 § 1 p.u.s.a.²⁵ oraz art. 23 § 1 p.u.s.w.²⁶). W każdej z wymienionych ustaw zostało odpowiednio wskazane, że sędzią danego sądu jest osoba powołana na to stanowisko przez Prezydenta RP, która złożyła wobec niego ślubowanie. Przyznanie Prezydentowi przez ustawę zasadniczą kompetencji w zakresie obsadzania wszystkich stanowisk sędziowskich należy pożytywać za jedną z gwarancji apolityczności decyzji personalnych w obrębie tej władzy, gdyż przesądza o wyłączeniu możliwości oddziaływania na sądy ze strony rządu, większości parlamentarnej czy innych organów. Ponadto, Prezydent RP jako głowa państwa, którego legitymacja demokratyczna jest niewątpliwa i najpełniejsza, bowiem wynika z bezpośredniego mandatu wyborczego przyznanego przez suwerena, dodatkowo znosi wpływ innych władz, organów czy samych kandydatów na akt powołania²⁷. Na marginesie wskazać należy, że o ile Prezydenta RP cechuje najpełniejsza legitymacja, to nie może on być uznawany za przedstawiciela Narodu tak jak posłowie czy senatorowie, gdyż jako organ jednoosobowy nie jest w stanie reprezentować interesów pluralistycznego społeczeństwa, co potwierdza uregulowanie zawarte w art. 126 ust. 1 Konstytucji – wskazujące, że jest on najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej²⁸.

²⁰ Cz.P. Kłak, *Skutki prawne powołania do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego w świetle Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2020, nr 2, s. 7.

²¹ P. Sarnecki, *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do przepisów*, Kraków 2000, s. 59; A. Rakowska, *Kontrasygnata aktów głowy państwa w wybranych państwach europejskich*, Toruń 2009, s. 230.

²² B. Banaszak, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 896.

²³ Ustawa z dnia 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1093).

²⁴ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 217, ze zm.).

²⁵ Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2492).

²⁶ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2250).

²⁷ Sąd Najwyższy w wyroku z 26.03.2019 r., I NO 57/18 wskazuje wprost, że realizując konstytucyjną prerogatywę powoływania sędziów Prezydent RP łączy demokratycznie wyrażoną wolę Narodu z władzą sędziowską, nadając jej legitymację demokratyczną. Tym samym, w akcie powołania przez Prezydenta na urząd sędziego realizuje się norma stanowiąca podstawową zasadę demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji), że władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu, który sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio (art. 4 Konstytucji). Prezydent występuje tu jako głowa państwa (a nie jako organ realizujący część władzy wykonawczej), której legitymacja demokratyczna jest niewątpliwa i najpełniejsza.

²⁸ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2007, s. 130.

3. PROCES NOMINACYJNY (NA PRZYKŁADZIE POWOŁANIA DO PEŁNIENIA URZĘDU SĘDZIEGO SĄDU POWSZECHNEGO)

Minister Sprawiedliwości, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego, potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, przydziela nowe stanowiska sędziowskie oraz asesorskie poszczególnym sądom. Następstwem czego jest obwieszczenie przez niego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” o wolnych stanowiskach sędziowskich (*vide* art. 20a § 1 i 4 p.u.s.p.). W tym miejscu należy nadmienić, że o wolnych stanowiskach sędziowskich w wojewódzkich sądach administracyjnych obwieszcza Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego (*vide* art. 29 § 1 pkt 5 p.u.s.a), natomiast o wolnych stanowiskach sędziego Sądu Najwyższego (*vide* art. 31 § 1 ustawy o SN) i sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego (*vide* art. 31 § 1 ustawy o SN w zw. z art. 49 p.u.s.a) obwieszcza Prezydent RP. Każdy, kto spełnia warunki do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego, może zgłosić swoją kandydaturę na jedno stanowisko sędziowskie w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia (*vide* art. 57 § 1 p.u.s.p.). Kandydaturę na wolne stanowisko sędziego zgłasza się prezesowi właściwego sądu. Czynności w stosunku do kandydata w toku postępowania w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim prezes właściwego sądu dokonuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (*vide* art. 57ab § 1 i 2 p.u.s.p.). Prezes sądu, któremu złożono kartę zgłoszenia, po stwierdzeniu spełniania przez kandydata warunków oraz wymogów formalnych zgłoszenia, zarządza, w terminie nie dłuższym niż siedem dni od dnia zgłoszenia, dokonanie oceny kwalifikacji kandydata przez wyznaczonego sędziego (*vide* art. 57ah § 1 p.u.s.p.). Prezes właściwego sądu przedstawia kandydaturę na wolne stanowisko sędziego wraz z oceną kwalifikacji oraz ewentualnymi uwagami kandydata do zaopiniowania kolegium właściwego sądu (*vide* art. 57ah § 5 p.u.s.p.), następnie zamieszcza w systemie teleinformatycznym w terminie 3 dni roboczych ocenę kwalifikacji, opinię właściwego kolegium sądu, informację uzyskaną od komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji, jak również inne dokumenty dotyczące danego postępowania w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim (*vide* art. 58 § 4 p.u.s.p.). Krajowa Rada Sądownictwa rozpatruje i ocenia kandydatów do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego (*vide* art. 60 p.u.s.p. w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o KRS²⁹). Po przeprowadzeniu postępowania podejmuje uchwałę o przedstawieniu bądź nieprzedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie sędziego (*vide* art. 3 ust. 1 pkt 2, art. 37, art. 37a oraz art. 44 ustawy o KRS). Uczestnik postępowania

²⁹ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269).

może odwołać się do Sądu Najwyższego jedynie z powodu sprzeczności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z prawem³⁰. Odwołanie nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego (*vide* art. 44 ustawy o KRS). Na skutek przedstawienia przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały zawierającej wniosek o powołanie do pełnienia urzędu sędziego, Prezydent RP korzystając ze swojej osobistej kompetencji wydaje postanowienie o powołaniu bądź odmowie powołania przedstawionego kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego (*vide* art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji). Powyższa analiza prowadzi do ogólnego wniosku, iż Prezydent RP nie może powołać do pełnienia urzędu sędziego osoby, która nie została przedstawiona przez Krajową Radę Sądownictwa. Wznowienie postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa lub wzruszenie uchwały zawierającej wniosek o powołanie do pełnienia urzędu sędziego nie jest dopuszczalne, jeżeli osoba przedstawiona Prezydentowi RP spełnia w dniu podjęcia uchwały przez Krajową Radę Sądownictwa warunki formalne wymagane do pełnienia urzędu, określone w Konstytucji (*vide* art. 45c ustawy o KRS).

4. CHARAKTER PRAWNY POSTANOWIENIA PREZYDENTA RP O POWOŁANIU DO PEŁNIENIA URZĘDU SĘDZIEGO (ZAKRES, ISTOTA, ZNACZENIE USTROJOWE, SKUTKI)

System (nominacyjny) powoływania sędziów ma zasadnicze znaczenie ustrojowe, albowiem kwestia ta z jednej strony wiąże się z problematyką stworzenia instytucjonalnych gwarancji ustrojowych prawidłowego funkcjonowania organów władzy sądowniczej, a z drugiej z realizacją konstytucyjnego prawa do sądu, legitymizacją władzy sądowniczej, urzeczywistnieniem zasady podziału władz i ich równoważenia się oraz dostępem do służby publicznej³¹. Prawo do powoływania sędziów przez Prezydenta RP jest jego prerogatywą (*vide* art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17

³⁰ Zob. wyrok TK z 27.05.2008 r., SK 57/06, OTK ZU 2008/A, nr 4, poz. 63 oraz wyrok SN z 7.03.2017 r., III KRS 3/17, LEX nr 2281235 – w przedmiotowych orzeczeniach zważono, że kontrolna sądowa uchwał KRS jest możliwa jedynie w takim zakresie, w jakim sama Konstytucja określa treść prawa dostępu do służby publicznej. Wobec tego, konieczne staje się urzeczywistnienie gwarancji ochrony sądowej zawartej w art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji. Kontrola sądowna nie stwarza więc podstaw do wkroczenia w zakres kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa, ponieważ mogłoby to oznaczać naruszenie konstytucyjnych uprawnień i kompetencji Rady wynikających z art. 179 Konstytucji. Ponadto Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do merytorycznego rozpatrywania kwalifikacji kandydatów na stanowisko sędziowskie ani decydowania o tym, który z nich powinien zostać przedstawiony Prezydentowi RP w wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu. Merytoryczna ingerencja Sądu Najwyższego w rozstrzygnięcia Krajowej Rady Sądownictwa w tej materii jest niedopuszczalna, wkracza bowiem w sferę szczególnego władztwa Rady, wynikającego z samych norm konstytucyjnych. Art. 179 Konstytucji, kreując kompetencję Prezydenta do powoływania sędziów, występowanie w wnioskiem o owo powołanie sytuuje w gestii Krajowej Rady Sądownictwa. Tryb odwoławczy od uchwał Rady nie ogranicza tej kompetencji, pozwala jednak na sądową kontrolę sposobu korzystania przez Krajową Radę Sądownictwa z jej uprawnień w tym zakresie. W praktyce kontrola ta obejmuje w szczególności badanie czy Rada przestrzegала w danym postępowaniu konkursowym jednolitych kryteriów oceny kandydatów oraz procedur postępowania związanych z tą oceną.

³¹ M. Safjan, L. Bosek (red.), *op. cit.*, s. 1041; P. Tuleja (red.), *op. cit.*, s. 540-541; zob. także wyrok TK z 8.05.2012 r., K 7/10, OTK ZU 2012/A, nr 5, poz. 48.

Konstytucji)³², tym samym **akt urzędowy Prezydenta RP w postaci postanowienia o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego stanowi materializację prerogatywy, która dla swojej ważności nie wymaga podpisu (kontrasygnaty) Prezesa Rady Ministrów**³³. Przesądza to o samodzielnym (osobistym), dyskrecjonalnym charakterze tej kompetencji Prezydenta RP³⁴.

Przechodząc do omówienia zakresu postanowienia, wskazanym jest w pierwszej kolejności odnieść się do art. 142 Konstytucji, który określa formy, w jakich Prezydent realizuje przysługujące mu na mocy ustawy zasadniczej lub ustaw uprawnienia. Przywołany przepis dokonuje podziału aktów urzędowych głowy państwa, na te które, jak zostało wcześniej wskazane, mają charakter normatywny, tj. rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia oraz akty niemające takiego charakteru – postanowienia. Przyjąć należy, że katalog ten ma charakter zamknięty, co oznacza, że tylko za pomocą któregoś z tych trzech aktów możliwe jest podjęcie rozstrzygnięcia związanego z wykonywaniem władzy publicznej przez Prezydenta³⁵. W doktrynie, jego postanowienia określane są mianem aktów władztwa państwowego i wydawane są w sytuacji, gdy z przepisu prawa nie wynika, że Prezydent powinien wydać rozporządzenie lub zarządzenie³⁶. Przyjmuje się zatem domniemanie, iż podstawowym aktem urzędowym Prezydenta jest postanowienie, chyba że z regulacji szczególnej będzie wynikała inna forma prezydenckiej decyzji³⁷. Co do zasady postanowienie powinno zawierać rozstrzygnięcie o charakterze jednostkowym, skierowanym do indywidualnie oznaczonego podmiotu, a przez to nie może nieść w swojej treści norm generalnych i abstrakcyjnych, gdyż takie zastrzeżone są dla dwóch pozostałych rodzajów aktów urzędowych Prezydenta (rozporządzeń i zarządzeń)³⁸. W związku z powyższym adresatami postanowień będą indywidualnie oznaczone podmioty, dla przykładu: osoby uhonorowane orderem lub odznaczeniem, albo też podmioty zbiorowe, np. Sejm w przypadku wydania postanowienia o skróceniu jego kadencji, czy właśnie kandydaci powoływani na urząd sędziego. Należy wyraźnie zaakcentować, że każde postanowienie Prezydenta powinno mieć wyraźną podstawę, która wynika z przepisu Konstytucji lub ustawy. Prezydenckie

³² P. Winczorek, *op. cit.*, s. 352-353; P. Tuleja (red.), *op. cit.*, s. 540.

³³ M. Safjan, L. Bosek (red.), *op. cit.*, s. 1045; zob. także wyrok TK z 5.06.2012 r., K 18/09, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 63; wyrok TK z 4.03.2020 r., P 22/19, OTK ZU 2020/A, poz. 31; *per analogiam* wyrok TK z 26.06.2019 r., K 8/17, OTK ZU 2019/A, poz. 34. Należy zwrócić uwagę, że kompetencje Prezydenta RP określone w art. 144 ust. 3 Konstytucji (katalog prerogatyw) nie mogą być rozszerzane drogą ustawową, na zasadzie „dalszego ciągu” aktu zwolnionego z kontrasygnaty czy kompetencji analogicznych – tak wyrok TK z 23.03.2006 r., K 4/06, OTK ZU 2006/A, nr 3, poz. 32.

³⁴ B. Naleziński, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. 2, P. Tuleja (red.), LEX/el. 2021, art. 179.

³⁵ M. Safjan, L. Bosek (red.), *op. cit.*, s. 696.

³⁶ A. Frankiewicz, *Kontrasygnata aktów urzędowych Prezydenta RP*, Kraków 2004, s. 97.

³⁷ J. Ciapała, *Formy aktów urzędowych i instytucja kontrasygnaty w kontekście pozycji konstytucyjnej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – wybrane zagadnienia*, [w:] *W służbie dobru wspólnemu*, R. Balicki, M. Masternak-Kubiak (red.), Warszawa 2012, s. 304-306.

³⁸ A. Frankiewicz, *op. cit.*, Kraków 2004, s. 96.

postanowienia co do zasady podlegają obowiązkowi kontrasygnaty zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 144 ust. 2 Konstytucji. W przypadku jednak, gdy mieszczą się w katalogu uprawnień dyskrejonalnych, Prezydent wydaje ten rodzaj aktu urzędowego w sposób samodzielny. W piśmiennictwie słusznie dostrzega się, że nie jest możliwa jednorodna charakterystyka postanowień Prezydenta, a sam ich status prawny zależy jest od rodzaju uprawnienia, którego realizacji służy ich wydanie. Niemniej jednak, uprawnionym jawi się stwierdzenie, że ich wydanie zawsze związane jest z osobistą cechą uprawnień prezydenckich. Postanowienia Prezydenta mogą być wydawane wyłącznie przez niego, działającego w sposób samodzielny, co nie uchybia konieczności uzyskania kontrasygnaty w przypadkach określonych w przepisach prawa. Najczęściej będą to akty urzędowe regulujące daną sprawę w sposób ostateczny, albowiem jeżeli już raz za ich pomocą Prezydent zaktualizuje jakąś sytuację prawną to w późniejszym okresie nie może postanowienia w tym przedmiocie cofnąć³⁹. Zasadniczo nie podlegają one też jakiegokolwiek instancyjnej kontroli, zarówno administracyjnej, jak i sądowej. Przedstawiciele nauki zwracają uwagę, że część aktów urzędowych Prezydenta, wydawanych w sprawach indywidualnych, wykazuje znaczące podobieństwo do decyzji administracyjnych, co dotyczy zwłaszcza kwestii personalnych. Z uwagi jednak, że są to szczególne kompetencje Prezydenta, mające swoje umocowanie bezpośrednio w przepisach Konstytucji, nie podlegają one zaskarżeniu na drodze odwoławczej, administracyjnej bądź sądownoadministracyjnej⁴⁰.

Powyższy wywód sprowadza do konstatacji, że postanowienie Prezydenta o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego powinno obejmować przede wszystkim wskazanie podstawy prawnej, która wynika z art. 179 Konstytucji⁴¹ oraz wskazanie indywidualnego podmiotu. Ponadto, zgodnie z poglądami doktryny oraz wnioskami wynikającymi z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, prezydencki **akt urzędowy powołania na urząd sędziego musi mieć charakter skonkretyzowany**⁴². Dlatego też jego zakres powinien obejmować udzielenie inwestytury wskazanemu kandydatowi oraz określenie zakresu powierzonej władzy sędziowskiej, tj. rodzaju i szczebla sądu, do którego sędzia zostaje powołany⁴³.

W konsekwencji powołania do pełnienia urzędu sędziego dochodzi do udzielenia inwestytury (przekazania imperium władzy sędziowskiej)⁴⁴, która stanowi

³⁹ M. Safjan, L. Bosek (red.), *op. cit.*, s. 700.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 699-700 oraz P. Tuleja (red.), *op. cit.*, s. 424.

⁴¹ Por. wyrok TK z 5.06.2012 r., K 18/09, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 63 – wskazano w nim, że art. 179 Konstytucji stanowi samoistną podstawę aktu urzędowego Prezydenta w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego.

⁴² Tak m.in.: wyroki TK z: 5.06.2012 r., K 18/09, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 63; 8.05.2012 r., K 7/10, OTK ZU 2012/A, nr 5, poz. 48.

⁴³ B. Naleziński, *op. cit.*

⁴⁴ M. Safjan, L. Bosek (red.), *op. cit.*, s. 1042.

legitymację do stosowania przez sędziego władzy sądowniczej⁴⁵. Jest swoistym uprawnieniem do orzekania, co w konsekwencji stanowi o prawie do zasiadania w składach orzekających sądu. W ten sposób następuje obsadzenie stanowiska sędziowskiego, w wyniku czego wyłania się piastun władzy sądowniczej. Innymi słowy inwestytura jest umocowaniem do działań w zakresie kompetencji sądu jako organu państwa⁴⁶, zaś jej źródłem jest *de facto* demokratyczna legitymacja organu, który powołuje sędziego. Na gruncie art. 179 Konstytucji żaden inny organ państwa nie jest uprawniony do udzielenia sędziemu inwestytury, gdyż nie dysponuje konstytucyjnym umocowaniem do jego powołania. Jak wynika z ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, akty urzędowe Prezydenta RP dotyczące powoływania sędziów ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej „Monitor Polski” (*vide* art. 10 ust. 2 pkt 4 lit. i⁴⁷).

Dla zrozumienia istoty aktu urzędowego Prezydenta RP w postaci postanowienia o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego, pomocne będzie odniesienie się do poglądów doktryny, które wskazują, że kompetencja powoływania sędziów nie stanowi uprawnienia z zakresu administracji publicznej, bowiem jest przejawem stosowania norm konstytucyjnych, a tzw. stosunek kreacyjny nie jest stosunkiem administracyjnoprawnym i nie podlega kontroli sądownoadministracyjnej⁴⁸. Powyższy pogląd należy w pełni zaakceptować. Jego poparciem i rozwinięciem jest orzecznictwo sądów, które wskazuje, że powołanie sędziego jest aktem prawa ustrojowego polegającym na kształtowaniu składu osobowego władzy sądowniczej. Jest to rozstrzygnięcie dyskrecjonalne Prezydenta RP, mieszczące się w zakresie jego osobistej prerogatywy⁴⁹. Sąd Najwyższy w jednym ze swoich orzeczeń przesądził, że powołanie sędziego przez Prezydenta na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa jest złożonym aktem prawa ustrojowego regulowanym normami Konstytucji (art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz art. 179), kreującym stosunek ustrojowy łączący sędziego z Rzeczpospolitą Polską⁵⁰. Rekapitulując, charakter prawny aktu urzędowego Prezydenta RP w postaci postanowienia o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego należy określić jako **akt prawa ustrojowego uregulowany normami Konstytucji. Regulacja wyrażona w art. 179 wyraża istotę postanowienia Prezydenta RP, której należy przypisać charakter kreacyjny, pozwalający mu na bezpośrednie**

⁴⁵ Tak wyrok SN z 25.01.2016 r., III KRS 48/13, LEX nr 2002511.

⁴⁶ Tak postanowienie WSA w Warszawie z 23.01.2008 r., II SA/Wa 2139/07, LEX nr 971925.

⁴⁷ Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1461).

⁴⁸ A. Kijowski, *Odrębność statusu prawnego sędziów Sądu Najwyższego*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 1, s. 18.

⁴⁹ Tak. m.in. postanowienie NSA z 7.12.2017 r., I OSK 857/17, LEX nr 2441401; wyrok SN z 1.07.2019 r., I NO 70/19, LEX nr 2688321.

⁵⁰ Tak postanowienie SN z 16.10.2019 r., I NOZP 2/19, OSNKN 2020, nr 3, poz. 17.

powoływanie osób wchodzących w skład konstytucyjnych organów państwa, którymi są sądy⁵¹, tj. nadawania kandydatowi statusu sędziego (udzielenie inwestytury).

Celem pełnego zrozumienia istoty konieczne jest rozstrzygnięcie fundamentalnego zagadnienia, tj. ustalenie odpowiedzi na pytanie, czy rzezczone postanowienie podlega jakiegokolwiek formie kontroli lub weryfikacji? W tym przedmiocie dostrzec należy stanowisko wyrażone w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego i sądów. Po pierwsze, kompetencja Prezydenta RP do powołania kandydata wskazanego przez Krajową Radę Sądownictwa na urząd sędziego została w sposób kompletny uregulowana w art. 179 Konstytucji i co jak podkreślono – ma charakter prerogatywy⁵². Po drugie, regulacja konstytucyjna kompetencji Prezydenta RP do powoływania sędziów, powtórzona w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych, nie stanowi działalności z zakresu administracji publicznej, gdyż jak wynika to z orzecznictwa sądów administracyjnych – **powołanie obsady personalnej organów Suwerena, jakim są organy wymiaru sprawiedliwości, orzekające w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest działalnością administracji publicznej⁵³**. Tym samym postanowienie o odmowie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego nie stanowi stosowania prawa w znaczeniu dosłownym i nie jest wykonywaniem administracji publicznej. **Prezydent nie spełnia w tym zakresie funkcji administracyjnej⁵⁴**. Z tych też względów akty nominacyjne Prezydenta nie są i nie mogą być uznane za akty administracyjne, podlegające kontroli sądów administracyjnych, albowiem rolą sądu administracyjnego nie jest ocena, czy z przysługujących prerogatyw Prezydent korzysta w sposób zgodny z Konstytucją, czy też nie. Przyjęcie przeciwnego stanowiska oznaczałoby ingerencję orzeczenia sądowego w zagwarantowane przez Konstytucję, wyłączne uprawnienia Prezydenta⁵⁵. Procedura postępowania Prezydenta w zakresie powołania do pełnienia urzędu sędziego opiera się na normach konstytucyjnoprawnych i świadomie nie została poddana zarówno reżimowi postępowania administracyjnego, jak również sądownoadministracyjnego⁵⁶. Po trzecie, inne organy państwowe, w tym organy konstytucyjne⁵⁷, nie zostały wyposażone w kompetencję ingerowania w wy-

⁵¹ Cz.P. Klak, *op. cit.*, s. 6.

⁵² Tak postanowienie TK z 19.06.2012 r., SK 37/08, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 69; postanowienie NSA z 28.01.2020 r., I OSK 1889/18, LEX nr 2774914

⁵³ Tak postanowienie NSA z 16.10.2012 r., I OSK 1885/12, LEX nr 1264630.

⁵⁴ Tak postanowienie WSA w Warszawie z 29.12.2016 r., II SA/Wa 1652/16, LEX nr 2187874.

⁵⁵ Tak postanowienie NSA z 7.12.2017 r., I OSK 857/17, LEX nr 2441401; postanowienie WSA w Warszawie z 29.12.2016 r., II SA/Wa 1652/16, LEX nr 2187874.

⁵⁶ Tak postanowienie WSA w Warszawie z 27.05.2013 r., IV SAB/Wa 72/13, LEX nr 1532180.

⁵⁷ Postanowienie Prezydenta o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego nie ma charakteru prawotwórczego w związku z czym wyłączone jest spod kognicji Trybunału Konstytucyjnego – por. postanowienie TK z 18.05.2004 r., K 15/04, OTK ZU 2004/A, nr 5, poz. 52.

konywanie prerogatywy do powoływania sędziów przez Prezydenta, gdyż byłoby to sprzeczne z jej istotą. W art. 179 Konstytucji, jak również w innych przepisach ustawy zasadniczej nie przewidziano instytucji pozwalającej na weryfikację czy kontrolę wykonywania przez Prezydenta RP prerogatywy powoływania do pełnienia urzędu sędziego⁵⁸. **Skoro więc procedura zaskarżenia postanowienia Prezydenta o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego nie została konstytucyjnie przewidziana, to należy przyjąć, że podejmowany dyskrejonalnie akt urzędowy nie podlega żadnej formie kontroli lub weryfikacji.** Godzi się przy tym zauważyć, że o ile istnieje sądowa kontrola uchwał Krajowej Rady Sądownictwa obejmujących rozstrzygnięcie w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego, realizowana przez Sąd Najwyższy (*vide* art. 44 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa), o tyle kontrola ta jest niedopuszczalna w odniesieniu do samego aktu powołania sędziego przez Prezydenta⁵⁹. Znajduje to pośrednio odzwierciedlenie także w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19.11.2019 r., w którym wskazano, że decyzje Prezydenta RP w sprawach powołania sędziów nie mogą być przedmiotem kontroli sądowej⁶⁰. Powyższe wnioski urzeczywistniają istotę prezydenckiej prerogatywy. Udzielając jednoznacznej odpowiedzi na wyżej przedstawione pytanie – postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego nie podlega żadnej formie zaskarżenia czy kontroli, albowiem Konstytucja RP nie przewiduje żadnej możliwości dokonania jego oceny przez jakikolwiek organ państwa, w tym zarówno Trybunał Konstytucyjny, jak i sądy⁶¹.

W świetle powyższego rodzi się kolejne pytanie – czy Prezydent jest uprawniony do wydania postanowienia o odmowie powołania do pełnienia urzędu sędziego, jeżeli ustawa zasadnicza nie przewiduje takiego działania *expressis verbis*? Prezydent może powołać osoby jedynie przedstawione we wniosku Krajowej Rady Sądownictwa. Kształtowana w pierwszych latach obowiązywania obecnej Konstytucji praktyka ustrojowa polegała na pełnym uwzględnianiu wniosków Krajowej Rady Sądownictwa przez piastunów urzędu głowy państwa⁶². Owa praktyka została po raz pierwszy przełamana postanowieniem Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego z dnia 3.01.2008 r. odmawiającym powołania 9 kandydatów do pełnienia urzędu

⁵⁸ Zob. wyrok TK z 4.03.2020 r., P 22/19, OTK ZU 2020/A, poz. 31.

⁵⁹ Tak postanowienie SN z 3.06.2020 r., I NWW 34/20, LEX nr 3017807.

⁶⁰ Tak wyrok TSUE z 19.11.2019 r., C-585/18, A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu, LEX nr 2741129 – orzeczenie dotyczy kwestii powoływania sędziów Sądu Najwyższego.

⁶¹ Por. wyrok TK z 24.10.2017 r., K 3/17, OTK ZU 2017/A, poz. 68 – z uzasadnienia orzeczenia wypływa wniosek, iż akt działania Prezydenta (realizacja prerogatywy) znajduje się – zgodnie z Konstytucją – poza kognicją Trybunału Konstytucyjnego i sądów.

⁶² B. Naleziński, *op. cit.*

sędziego⁶³. W literaturze obecne są poglądy, które uznają, że omawiana prerogatywa nie obejmuje swoim zakresem odmowy powołania na urząd sędziego⁶⁴. Tożsamy pogląd był wyrażany w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego, jednak co wymaga zaakcentowania, dotyczyły one okresu sprzed wejścia w życie Konstytucji RP z 1997 r.⁶⁵ Aby odpowiedzieć na postawione wyżej pytanie, należy sprowadzić rozważania do zasadniczej kwestii, mianowicie pojęcia prerogatywy. Kwalifikacja dokumentu Krajowej Rady Sądownictwa jako „wniosku” świadczy o jego niewiążącym materialnie charakterze⁶⁶. Jeżeli uznać, że Prezydent RP nie mógłby odmówić powołania kandydata wskazanego we wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, to jego rola byłaby czysto formalna, co przeczyłoby naturze prezydenckiej prerogatywy⁶⁷. Trybunał Konstytucyjny w jednym ze swoich wyroków przesądził, że art. 179 Konstytucji stanowi samodzielną i wystarczającą (kompletną) podstawę prawną wykonywania prerogatywy Prezydenta, a jego funkcja w procedurze nominacyjnej nie sprowadza się tylko do roli „notariusza”, potwierdzającego podejmowane gdzie indziej decyzje. W konsekwencji Prezydent może odmówić uwzględnienia wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, albowiem w świetle prerogatywy należy mu przyznać również prawo odmowy spełnienia wysuniętych wniosków, jeżeli jego zdaniem sprzeciwiałyby się one wartościom, na straży których postawiła go Konstytucja⁶⁸. Innymi słowy, prerogatywa Prezydenta do powoływania sędziów jest obszarem jego dyskrecyjnej władzy, w zakresie której posiada swobodę działania uprawniającą do zajęcia stanowiska względem wniosku przedstawionego przez Krajową Radę Sądownictwa, co do jego „uwzględnienia” bądź „odmowy”.

Odnosząc się do kwestii znaczenia ustrojowego należy przyjąć założenie, że **kształtowanie składu osobowego władzy sądowniczej na mocy postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego ma charakter ostateczny i nieodwoalny**. Powyższe założenia autor wyprowadza z zasady niezależności sądów oraz niezawisłości sędziów, a także z wykazanego wyżej braku możliwości zaskarżenia czy kontroli omawianego postanowienia Prezydenta RP. Zgodnie bowiem z art. 179 Konstytucji akt powołania sędziego nie może mieć charakteru terminowego⁶⁹, natomiast art. 180 Konstytucji przewiduje konieczność zagwarantowania sędziom, iż po powołaniu przez głowę państwa do pełnienia

⁶³ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3.01.2008 r. nr 1130-1-08 w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego (M.P. 2008 nr 4 poz. 38).

⁶⁴ J. Ciapała, *Kompetencja Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie powoływania sędziów. Refleksje krytyczne*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2018, t. XL, s. 494. Niemniej, autor sam wskazuje, że posiada świadomość tego, iż jego stanowisko może być kontrowersyjne w świetle dotychczasowych wypowiedzi doktryny i ocen Trybunału Konstytucyjnego.

⁶⁵ Tak uchwała TK z 6.11.1991 r., W 2/91, OTK w 1991 r., cz. 1, poz. 20.

⁶⁶ B. Banaszak, *op. cit.*, s. 897

⁶⁷ P. Winczorek, *op. cit.*, s. 352.

⁶⁸ Tak wyrok TK z 5.06.2012 r., K 18/09, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 63.

⁶⁹ P. Tuleja (red.), *op. cit.*, s. 541.

urzędu będą bez przeszkód wykonywać funkcje orzecznicze w sądzie wskazanym w akcie urzędowym. Normy dekodowane z art. 180 Konstytucji dopełniają treść zawartą w art. 179 Konstytucji i stanowią kontynuację gwarancji, których urzeczywistnienie rozpoczyna się od etapu powołania sędziego. Wydany przez Prezydenta akt urzędowy zwieńcza postępowanie nominacyjne i w świetle art. 179 oraz art. 180 ust. 1 Konstytucji powołany przez Prezydenta sędzia dysponuje tytułem do sprawowania władzy sądowniczej, a tym samym zostaje objęty gwarancją nieusuwalności⁷⁰. Sąd Najwyższy w jednym ze swoich orzeczeń zważył, że Krajowa Rada Sądownictwa jest szczególnym konstytucyjnym organem państwa i jedynym legitymowanym do przedstawiania Prezydentowi RP kandydatów do powołania na urząd sędziego, lecz to Prezydent RP, wykonując prerogatywę ostatecznie decyduje o powołaniu na urząd sędziego. Powołanie na urząd sędziego następuje na czas nieoznaczony (co stanowi jedną z gwarancji niezawisłości sędziego⁷¹), a od chwili powołania sędziowie są nieusuwalni. Wszelka ingerencja ustawodawcza w zasadę nieusuwalności sędziowskiej napotyka więc ograniczenie w postaci normy konstytucyjnej⁷². Powyższe potwierdza założenie, iż postanowienie to ma charakter ostateczny i nieodwoalny.

Dokonując interpretacji zapisów Konstytucji, w świetle powyższego wyводу, należy przyjąć, że postanowienie o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego reguluje sytuację prawną sędziego w sposób ostateczny i nie może być zmienione czy odwołane także przez samego decydenta. Do takich wniosków sprowadza art. 179 Konstytucji, który w żadnym miejscu nie przewidział takiej możliwości, a korespondujący z nim art. 180 ust. 1 Konstytucji, będący jego dopełnieniem, stanowi o nieusuwalności sędziów. Postępowanie nominacyjne wieńczy postanowienie Prezydenta o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego, które nie podlega zaskarżeniu lub kontroli, a od chwili jego wydania sędzia zostaje objęty konstytucyjnymi gwarancjami związanymi z pełnionym urzędem. Jednoznacznie przesądza to o zamiśle ustrojodawcy, wykluczając możliwość zmiany czy odwołania aktu urzędowego Prezydenta co do powołania na urząd sędziego przez niego samego. Nadmienić należy, że po powołaniu do pełnienia urzędu sędziego jakakolwiek „relacja” pomiędzy sędzią a Prezydentem nie występuje, bowiem w świetle Konstytucji takiej relacji być nie może. Ponadto, Prezydent nie może ani usunąć sędziego, ani jakkolwiek ingerować w wykonywanie powierzonej mu władzy sądowniczej co wprost wynika z art. 180 ust. 1 Konstytucji⁷³.

⁷⁰ Tak m.in.: postanowienie SN z 13.07.2020 r., II CSK 581/19, LEX nr 3046023; a także Cz.P. Kłak, *op. cit.*, s. 22.

⁷¹ W. Skrzydło, S. Grabowska, R. Grabowski (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz encyklopedyczny*, Warszawa 2009, s. 369-370.

⁷² Tak wyrok SN z 26.03.2019 r., I NO 57/18, OSNKN 2020, nr 1, poz. 9.

⁷³ Cz.P. Kłak, *op. cit.*, s. 30.

Zamykając omawianie charakteru prawnego postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego, konieczne jest odniesienie się do jego skutku. Jak stanowi art. 65 § 1 p.u.s.p. stosunek służbowy sędziego nawiązuje się z chwilą doręczenia mu aktu powołania. Skutek wynikający z omawianego aktu urzędowego należy określić jako **przyznanie sędziemu władzy sądowniczej (udzielenie inwestytury)** co jest równoznaczne z **uzyskaniem przez kandydata statusu sędziego oraz nawiązaniem stosunku służbowego**⁷⁴. Skutek aktu urzędowego Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego należy odróżnić od jego skuteczności do wykreowania sędziego danego sądu, która uzależniona jest od jego: podpisania, wydania, doręczenia oraz złożenia przez kandydata na sędziego ślubowania (które składane jest przy powołaniu). Dopiero kumulatywne spełnienie wskazanych wymogów daje asumpt do przyjęcia, że dany kandydat został skutecznie powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego danego sądu. Sąd Najwyższy w jednym ze swych orzeczeń wyraził pogląd, zgodnie z którym złożenie ślubowania oraz wręczenie sędziemu postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu na określonym stanowisku w sądzie wyższym z przypisanym miejscem służbowym są koniunkcyjnie niezbędne dla skuteczności aktu powołania, albowiem stanowią – wynikające z norm konstytucyjnych – *conditiones sine qua non* sprawowania przez sędziego wymiaru sprawiedliwości⁷⁵. Przenosząc powyższe na grunt omawianej problematyki, akt urzędowy powołania do pełnienia urzędu sędziego staje się skuteczny w momencie jego podpisania przez Prezydenta RP⁷⁶. Niemniej, dla wykreowania sędziego danego sądu niezbędne jest jego podpisanie, wydanie, wręczenie oraz złożenie ślubowania sędziowskiego. Samo podpisanie omawianego aktu urzędowego nie jest równoznaczne ze skutecznym wykreowaniem sędziego danego sądu, a jest jedynie zwieńczeniem procesu nominacyjnego, skutkującego brakiem możliwości weryfikacji czy kontroli wydanego aktu urzędowego, przyznaniem sędziemu władzy sądowniczej (udzielenie inwestytury – uzyskaniem statusu sędziego) oraz objęciem gwarancjami konstytucyjnymi właściwymi dla tego urzędu. Wykonanie prerogatywy przyjmuje formę postanowienia, które jest skuteczne z momentem dokonania powołania i dopiero łączne dopełnienie wymienionych czynności, składających się na powołanie w rozumieniu konstytucyjnym, skutecznie kreuje sędziego danego sądu⁷⁷, a status ten nie może być w żadnym trybie kwestionowany, gdyż oznaczałoby to w istocie podważanie wydanego przez Prezydenta RP aktu urzędowego.

⁷⁴ M. Safjan, L. Bosek (red.), *op. cit.*, s. 1042.

⁷⁵ Tak postanowienie SN z 12.05.2016 r., III KK 494/15, LEX nr 2148617.

⁷⁶ Tak wyrok TK z 24.10.2017 r., K 3/17, OTK ZU 2017/A, poz. 68.

⁷⁷ Cz.P. Kłak, *op. cit.*, s. 33.

5. WPŁYW EWENTUALNYCH UCHYBIEŃ PROCESU NOMINACYJNEGO NA SKUTECZNOŚĆ AKTU URZĘDOWEGO POWOŁANIA

Przedstawiona we wcześniejszej części artykułu ocena charakteru prawnego postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego mogłaby być wystarczająca do przesądzenia o słuszności tezy, iż jest ono skuteczne niezależnie od tego z jakimi ewentualnymi uchybieniami przebiegała procedura nominacyjna. Niemniej, analiza orzecznictwa i wprowadzone zmiany legislacyjne pozwalają w pełni zweryfikować tę tezę. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24.10.2017 r., wyrażono zapatrywanie, iż akt działania prezydenta (akt urzędowy w postaci postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego) pozostaje poza kognicją Trybunału Konstytucyjnego i sądów, a samo powołanie nie może być badane przez Trybunał. Ponadto, na skuteczność powołania sędziego przez Prezydenta RP nie mogą wpływać ani wady prawne przepisów obowiązujących na poziomie podkonstytucyjnym dotyczących wyboru kandydatów przedstawianych Prezydentowi RP, ani błędy popełnione przez organ dokonujący wyłonienia kandydatów⁷⁸. Przedmiotowe orzeczenie dotyczyło skuteczności aktu urzędowego Prezydenta RP o powołaniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Słusznym jest więc *per analogiam* odniesienie się do aktu urzędowego Prezydenta o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego, gdyż kluczowe znaczenie na gruncie omawianego wyroku miał fakt, iż powołanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego stanowi prerogatywę wyrażoną w art. 144 ust. 3 pkt 20 Konstytucji. O treści powyższego wyroku zdał się zapomnieć Sąd Najwyższy, który w uchwale składu trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r., przesądził o tym, że ewentualna wadliwość procesu nominacyjnego wpływa na skuteczność powołania sędziego, stwierdzając m.in., że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), a także gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość

⁷⁸ Tak wyrok TK z 24.10.2017 r., K 3/17.

procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności⁷⁹. Uchwała ta, posiadająca wówczas moc zasady prawnej, dała asumpt do kwestionowania statusu sędziego na każdym szczeblu postępowania sądowego, wywołując szereg aberracji, których skutki są ciągle obecne. W tym miejscu odnotować należy, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 20.04.2020 r., uznał, że ww. uchwała jest niezgodna z: a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.), c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.)⁸⁰, a zgodnie z Konstytucją RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (*vide* art. 190 ust. 1 Konstytucji). W związku z powyższym przestała ona obowiązywać i utraciła walor normatywny (tj. pozbawiona została mocy zasady prawnej i nie jest wiążąca dla sądów)⁸¹. Należy wyrazić pełną aprobatę dla przywołanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, albowiem w polskim porządku prawnym nie istnieją przepisy, które pozwalałyby na ocenę skuteczności powołania sędziego, w tym ocenę nadania prawa do wykonywania władzy sądowniczej (udzielenia inwestytury), jak również pozwalające na ustalanie czy ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości⁸². Tym samym należy stwierdzić, że brak jest przepisów przyznających jakiemukolwiek podmiotowi kompetencję do podważania aktu urzędowego w formie postanowienia o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego i kwestionowania nie tylko ważności samego aktu powołania, lecz również zakresu uprawnień osoby powołanej przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego. Mając na uwadze powyższy kontekst, autor podejmuje próbę przyjęcia twierdzenia, że **postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia sędziego nie tyle sanuje ewentualne uchybienia w procesie nominacyjnym (o ile realnie wystąpiły), co**

⁷⁹ Tak uchwała składu trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNKW nr 2/2020, poz. 7).

⁸⁰ Tak wyrok TK z 20.04.2020 r., U 2/20, OTK ZU 2020/A, poz. 61.

⁸¹ Tak postanowienia SN z: 12.04.2021 r., I NZP 1/21, LEX nr 3159005; 30.06.2020 r., I NWW 4/20, LEX nr 3051723; 13.07.2020 r., III CSK 581/19, LEX nr 3046023; 12.02.2021 r., II KK 385/20, LEX nr 3358828; 18.02.2021 r., V KK 506/20, LEX nr 3224228; 23.09.2021 r., IV KZ 37/21, LEX nr 3227241; 3.11.2021 r., IV KO 86/21, LEX nr 3251718; 13.12.2021 r., II KZ 46/21, LEX nr 3272188; 5.01.2022 r., IV KK 590/21, Legalis nr 2691824; 6.10.2022 r., III CZP 88/22, Legalis nr 2821564.

⁸² Por. wyrok TK z 4.03.2020 r., P 22/19, OTK ZU 2020/A, poz. 31; *vide* art. 29 § 3 ustawy o SN; art. 42a § 2 p.u.s.p.; art. 5 § 1b p.u.s.a.; art. 23a § 2 p.u.s.w.

pozostają one bez wpływu na skutek wydanego aktu urzędowego. Przyjęcie odmiennych stanowisk godziłoby w charakter prezydenckiej prerogatywy do powoływania sędziów i pozbawiałoby tę kompetencję Prezydenta RP jej istoty. Nie można uznać za jej zmaterializowanie powołania sędziego, który pomimo wydania przez Prezydenta RP postanowienia o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego nie zostałby piastunem władzy sądowniczej⁸³. Trudno jest także przyjąć twierdzenie, że postanowienie Prezydenta RP ma konwalidować (sanować) uchybienia procesu nominacyjnego, gdyż takich wniosków nie można wyprowadzić na podstawie analizy jego charakteru prawnego⁸⁴. Naczelny Sąd Administracyjny w jednym ze swoich orzeczeń doszedł do wniosku przeciwnego, zważając, że akt powołania przez Prezydenta RP na urząd sędziego sanuje uchybienia do których doszło w toku procedury powołania na urząd sędziego⁸⁵, niemniej w uzasadnieniu nie wskazano przekonujących argumentów pozwalających na podzielenie tego poglądu. Właściwsze wydaje się przyjęcie, że ewentualne uchybienia powinny pozostawać irrelewantne w stosunku do wydanego w oparciu o prerogatywę postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego. Powyższy pogląd wspierają zmiany legislacyjne wprowadzone ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw⁸⁶, którą to nowelizacją ustawodawca wprowadził instytucję tzw. testu bezstronności. Zgodnie z nim dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy, niemniej okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Wskazane uregulowania odnoszą się do ochrony standardu bezstronności oraz niezawisłości sędziego przy wykonywaniu czynności orzeczniczych i wyraźnie wskazują na brak możliwości kwestionowania samego aktu

⁸³ Por. postanowienie TK z 28.01.2020 r., KpT 1/20, OTK ZU 2020/A, poz. 15.

⁸⁴ W orzecznictwie wyrażone było stanowisko, że skorzystanie przez organ władzy wykonawczej z prerogatywy do powołania do służby na stanowisku sędziowskim nie oznacza spełnienia warunku powołania sądu ustanowionego ustawą, ponieważ nie konwaliduje ewentualnych uchybień we wcześniejszych stadiach procesu nominacyjnego – tak m.in. postanowienie SN z 15.07.2020 r., II PO 11/20, LEX nr 3031431; postanowienie SN z 15.07.2020 r., II PO 10/20, LEX nr 3031417. Zdaniem autora, przedstawione stanowisko jest o tyle zasadne, że trudno znaleźć uzasadnienie, które przesądzałoby o tym, że w konstytucyjnym rozumieniu charakter prawny postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego konwaliduje ewentualne uchybienia w procesie nominacyjnym. Niemniej, nie można zgodzić się z tym, ażeby z tego powodu odmawiać skuteczności urzędowemu aktowi powołania, co przeczyłoby istocie prezydenckiej prerogatywy.

⁸⁵ Tak postanowienie NSA z 25.11.2020 r., I GSK 431/20, LEX nr 3083211.

⁸⁶ Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1259).

urzędowego Prezydenta RP. Tym samym jako uzasadnione jawi się przyjęcie, że intencją ustawodawcy było potwierdzenie, iż ewentualne uchybienia procesu nominacyjnego w świetle materializacji prezydenckiej prerogatywy do powoływania sędziów pozostają bez wpływu na skutek aktu urzędowego Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego. W wyniku zmian legislacyjnych została otwarta droga dla „testowania sędziów” w odniesieniu do okoliczności danej (rozpoznawanej przez sędziego) sprawy, mających wpływ na jej wynik. Podkreślenie ustawodawcy, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności, stanowi o tym, że jego zamysłem było potwierdzenie, iż po wydaniu przez Prezydenta RP aktu urzędowego następuje skuteczne udzielenie sędziemu inwestytury (co jest równoznaczne z uzyskaniem przez kandydata statusu sędziego) i nie podlega on żadnej formie weryfikacji czy kontroli⁸⁷. Ewentualne wady procesu nominacyjnego pozostają bez wpływu na postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego, bowiem z momentem powołania sędziego zostaje objęty gwarancjami wynikającymi z art. 179 oraz art. 180 Konstytucji.

6. WNIOSKI

Postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego należy uznać za jedną z fundamentalnych kompetencji osobistych przysługujących głowie państwa, która została wyrażona wprost w Konstytucji. Żaden organ państwa nie może wkraczać w tę prerogatywę, a rzeczony akt urzędowy wydawany przez Prezydenta RP należy określić jako akt prawa ustrojowego uregulowany normami Konstytucji kreujący stosunek ustrojowy łączący sędziego z Rzeczpospolitą Polską. Istotą rzeczowego aktu urzędowego jest udzielenie sędziemu inwestytury (nadanie kandydatowi statusu sędziego w drodze realizacji prezydenckiej prerogatywy) oraz brak możliwości jego kontroli czy weryfikacji, gdyż owej nie podlega w żadnych okolicznościach i przez żaden organ państwa, w tym również przez same sądy. Swoim zakresem obejmuje nie tylko udzielenie inwestytury, ale także określa przedmiot powierzonej władzy sędziowskiej, tj. rodzaj i sąd, do którego sędziego zostaje powołany. Jest następstwem ukształtowania przez ustrojodawcę materii powołań sędziowskich w przepisach Konstytucji poprzez przyznanie w tym zakresie Prezydentowi prerogatywy. Jeżeli zaś idzie o kwestie znaczenia ustrojowego, bez wątpienia jest ona doniosła,

⁸⁷ Por. wyrok TK z 4.03.2020 r., P 22/19, OTK ZU 2020/A, poz. 31 oraz wyrok TK z 24.10.2017 r., K 3/17, OTK ZU 2017/A, poz. 68 – wskazujące jednoznacznie, że poza sytuacjami ściśle reglamentowanymi stosownymi przepisami samej Konstytucji nie ma w polskim systemie prawnym możliwości kontroli prezydenckich prerogatyw przez żaden organ. Nie ma zatem żadnej – ani sądowej, ani administracyjnej – drogi weryfikowania ich wykonywania, a wykonanie prerogatywy przyjmuje formę prawną postanowienia, które jest skuteczne z momentem dokonania powołania.

albowiem na mocy wydanego postanowienia dochodzi do kształtowania osobowego składu władzy sądowniczej. Ponadto, postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego ma charakter ostateczny i nieodwołany, wobec czego nie może zostać cofnięte czy też zmienione również przez samego decydenta, co wynika z gwarancji konstytucyjnych, którymi zostaje objęty powołany sędzia. Przedstawiona w artykule analiza, wnioski wypływające z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i sądów, a także zmiany legislacyjne pozwalają potwierdzić słuszność postawionej tezy, iż charakter prawny postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego przesądza o jego skuteczności niezależnie od ewentualnie ujawnionych uchybień procedury nominacyjnej. Wydane postanowienie wieńczy postępowanie nominacyjne i jako słuszne jawi się przyjęcie, że owo postanowienie ewentualnych uchybień nie sanuje a pozostają one bez wpływu na ważność i skuteczność aktu urzędowego Prezydenta RP. W dyskrecjonalnej kompetencji Prezydenta RP do powoływania sędziów nie należy upatrywać wzmocnienia jego samodzielnej pozycji ustrojowej, lecz zaakcentowania niezależności sądownictwa od rządu i podległych mu organów. Służy to ochronie władzy sądowniczej przed ewentualną ingerencją ze strony rządu jako ośrodka władzy wykonawczej. Za każdym razem powinno być wyraźnie artykułowane, albowiem świadczy zarówno o rzeczywistej realizacji zasady podziału i równowagi władzy, zasady demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, jak i szeroko rozumianej zasady praworządności.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).
Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz.U. z 2022 r. poz. 762).
Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1093).
Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 217, ze zm.).
Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2492).
Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2250).
Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269).
Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1461).
Ustawa z dnia 9.06.2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1259).

Literatura

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2012.
Chorążewska A., *Model prezydentury w praktyce politycznej po wejściu w życie Konstytucji z 1997 r.*, Warszawa 2008.

- Ciapała J., *Formy aktów urzędowych i instytucja kontrasygnaty w kontekście pozycji konstytucyjnej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – wybrane zagadnienia*, [w:] *W służbie dobru wspólnemu*, R. Balicki, M. Masternak-Kubiak (red.), Warszawa 2012.
- Ciapała J., *Kompetencja Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie powoływania sędziów. Refleksje krytyczne*, Gdańskie Studia Prawnicze, t. XL, Gdańsk 2018.
- Frankiewicz A., *Kontrasygnata aktów urzędowych Prezydenta RP*, Kraków 2004.
- Kijowski A., *Odrębność statusu prawnego sędziów Sądu Najwyższego*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 1.
- Kłak Cz.P., *Skutki prawne powołania do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego w świetle Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2020, nr 2.
- Konstytucja RP. Komentarz*, t. II, M. Safjan, L. Bosek (red.), Warszawa 2016.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz encyklopedyczny*, W. Skrzydło, S. Grabowska, R. Grabowski (red.), Warszawa 2009.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, P. Tuleja (red.), Warszawa 2019.
- Oniszczyk J., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego na początku XXI w.*, Kraków 2004.
- Rakowska A., *Kontrasygnata aktów głowy państwa w wybranych państwach europejskich*, Toruń 2009.
- Sarnecki P., *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do przepisów*, Kraków 2000.
- Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Kraków 1998.
- Skrzydło W., *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz praktyczny*, wyd. 5, Warszawa 2007.
- Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. 7, Warszawa 2013.
- Sokalska E., *Prawny charakter kompetencji Prezydenta RP w sferze władzy sądowniczej*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2010, nr 83.
- Winczorek P., *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2008.
- Wojtyczek K., *Prezydent Rzeczypospolitej*, [w:] *Prawo konstytucyjne RP*, (red.) P. Sarnecki, Warszawa 2008.
- Zięba-Załucka H., *Władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2002.

Źródła internetowe

- Komunikat z badań Centrum Badania Opinii Społecznej nr 22/2020 „Polacy o zmianach w sądownictwie” (źródło: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_022_20.PDF).
- Naleziński B., komentarz do art. 179, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. 2, P. Tuleja (red.), LEX/el. 2021.

Orzeczenia

- Uchwała TK z 6.11.1991 r., W 2/91, OTK w 1991, cz. I, poz. 20.
- Wyrok TK z 24.10.2017 r., K 3/17, OTK ZU 2017/A, poz. 68.
- Wyrok TK z 5.06.2012 r., K 18/09, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 63.
- Wyrok TK z 10.03.2022 r., K 7/21, OTK ZU 2022/A, poz. 24.
- Wyrok TK z 11.01.2000 r., K 7/99, OTK ZU 2000, nr 1, poz. 2.
- Wyrok TK z 20.04.2020 r., U 2/20, OTK ZU 2020/A, poz. 61.
- Wyrok TK z 23.03.2006 r., K 4/06, OTK ZU 2006/A, nr 3, poz. 32.
- Wyrok TK z 23.01.2022 r., P 10/19, OTK ZU 2022/A, poz. 14.
- Wyrok TK z 26.06.2019 r., K 8/17, OTK ZU 2019/A, poz. 34.
- Wyrok TK z 27.05.2008 r., SK 57/06, OTK ZU 2008/A, nr 4, poz. 63.
- Wyrok TK z 4.03.2020 r., P 22/19, OTK ZU 2020/A, poz. 31.
- Wyrok TK z 7.10.2021 r., K 3/21, OTK ZU 2022/A, poz. 65.
- Wyrok TK z 8.05.2012 r., K 7/10, OTK ZU 2012/A, nr 5, poz. 48.

Charakter prawny postanowienia Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu sędziego

- Postanowienie TK z 18.05.2004 r., K 15/04, OTK ZU 2004/A, nr 5, poz. 52.
Postanowienie TK z 19.06.2012 r., SK 37/08, OTK ZU 2012/A, nr 6, poz. 69.
Postanowienie TK z 20.05.2009 r., Kpt 2/08, OTK ZU 2009/A, nr 5, poz. 78.
Postanowienie TK z 23.06.2008 r., Kpt 1/08, OTK ZU 2008/A, nr 5, poz. 97.
Postanowienie TK z 28.01.2020 r., Kpt 1/20, OTK ZU 2020/A, poz. 15.
Uchwała składu trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNKW nr 2/2020, poz. 7).
Wyrok SN z 25.01.2016 r., III KRS 48/13, LEX nr 2002511.
Wyrok SN z 1.07.2019 r., I NO 70/19, LEX nr 2688321.
Wyrok SN z 10.06.2009 r., III KRS 9/08, OSNP 2011, nr 7-8, poz. 114.
Wyrok SN z 26.03. 2019 r., I NO 57/18, OSNKN 2020, nr 1, poz. 9.
Wyrok SN z 7.03.2017 r., III KRS 3/17, LEX nr 2281235.
Postanowienie SN z 28.10.2022 r., II KK 375/22, LEX nr 3546246.
Postanowienie SN z 12.05.2016 r., III KK 494/15, LEX nr 2148617.
Postanowienie SN z 12.04.2021 r., I NZP 1/21, LEX nr 3159005.
Postanowienie SN z 12.02.2021 r., II KK 385/20, LEX nr 3358828.
Postanowienie SN z 13.12.2021 r., II KZ 46/21, LEX nr 3272188.
Postanowienie SN z 13.07.2020 r., III CSK 581/19, LEX nr 3046023.
Postanowienie SN z 15.07.2020 r., II PO 10/20, LEX nr 3031417.
Postanowienie SN z 15.07.2020 r., II PO 11/20, LEX nr 3031431.
Postanowienie SN z 16.10.2019 r., I NOZP 2/19, OSNKN 2020, nr 3, poz. 17.
Postanowienie SN z 18.02.2021 r., V KK 506/20, LEX nr 3224228.
Postanowienie SN z 23.09.2021 r., IV KZ 37/21, LEX nr 3227241.
Postanowienie SN z 27.10.2020 r., I NWW 55/20, LEX nr 3070423.
Postanowienie SN z 27.10.2022 r., I CSK 1948/22, LEX nr 3518066.
Postanowienie SN z 3.11.2021 r., IV KO 86/21, LEX nr 3251718.
Postanowienie SN z 30.06.2020 r., I NWW 4/20, LEX nr 3051723.
Postanowienie SN z 5.01.2022 r., IV KK 590/21, Legalis nr 2691824.
Postanowienie SN z 6.10.2022 r., III CZP 88/22, Legalis nr 2821564.
Postanowienie SN z 9.06.2022 r., II KO 53/22, LEX nr 3398805.
Postanowienie NSA z 16.10.2012 r., I OSK 1870/12, LEX nr 1325006.
Postanowienie NSA z 25.11.2020 r., I GSK 431/20, LEX nr 3083211
Postanowienie NSA z 16.10.2012 r., I OSK 1885/12, LEX nr 1264630.
Postanowienie NSA z 16.10.2012 r., I OSK 1888/12, LEX nr 1325011.
Postanowienie NSA z 20.03.2013 r., I OSK 3129/12, LEX nr 1601658.
Postanowienie NSA z 27.02.2023 r., II GSK 1463/22, LEX nr 3522227.
Postanowienie NSA z 27.02.2023 r., II GSK 1884/22, LEX nr 3516621.
Postanowienie NSA z 27.01.2020 r., I OSK 1917/18, LEX nr 2774848.
Postanowienie NSA z 28.01.2020 r., I OSK 1889/18, LEX nr 2774914.
Postanowienie NSA z 7.12.2017 r., I OSK 857/17, LEX nr 2441401.
Postanowienie NSA z 9.10.2012 r., I OSK 1872/12, LEX nr 1269627.
Postanowienie WSA w Warszawie z 23.01.2008 r., II SA/Wa 2139/07, LEX nr 971925.
Postanowienie WSA w Warszawie z 27.05.2013 r., IV SAB/Wa 72/13, LEX nr 1532180.
Postanowienie WSA w Warszawie z 29.12.2016 r., II SA/Wa 1652/16, LEX nr 2187874.

Wyrok TSUE z 19.11.2019 r., C-585/18, A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu, LEX nr 2741129.

Legal nature of a decision by the president for the appointment of a judge

SUMMARY

The article concerns the legal nature of the decision of the President of the Republic of Poland on the appointment to the office of a judge. From the point of view of current situation it appears to be a significant matter for representatives of science and practitioners of law. The regulation contained in art. 179 of the Constitution of the Republic of Poland expresses the essence of the decision of the President of the Republic of Poland, which established a nominating system for the appointment of judges by the executive body, which constitutes its indisputable personal right. The author of this article focuses on the constitutional powers of the President of the Republic of Poland in relation to the judiciary, and above all on the prerogative of appointing judges, which is the basis for issuing the act of appointment. The author's assessment allows to put forward the thesis that the legal nature of the decision of the President of the Republic of Poland on the appointment to the office of judge determines that it is effective regardless of any possible defects in the nomination procedure and is not possible to change, control or verification decisions of the President of the Republic of Poland.

Keywords: appointment to the office of judge; constitutional prerogative of the President of the Republic of Poland; resolution; judge nomination; official act of the President of the Republic of Poland